

Věc C-383/23

Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce**Datum doručení:**

21. června 2023

Předkládající soud:

Vestre Landsret (Dánsko)

Datum předkládacího rozhodnutí:

3. května 2023

Navrhovatel:

Anklagemyndigheden

Odpůrkyně:

ILVA A/S

Anklagemyndigheden (státní zástupce) proti

ILVA A/S

Usnesení:

Rozsudkem Retten i Aarhus (Okresní soud v Aarhusu) ze dne 12. února 2021 byla společnost ILVA A/S uložena pokuta ve výši 100 000 DKK za porušení čl. 5 odst. 1 písm. e) a odst. 2 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/679 ze dne 27. dubna 2016 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů a o zrušení směrnice 95/46/ES (obecné nařízení o ochraně osobních údajů) (dále jen „GDPR“), ve spojení s čl. 4 odst. 1 a 6 tohoto nařízení, kterého se dopustila tím, že v období od května 2018 do ledna 2019 nesplnila své povinnosti správce v souvislosti s uchováváním osobních údajů týkajících se nejméně 350 000 bývalých zákazníků.

Proti rozsudku Retten i Aarhus podal státní zástupce odvolání k Vestre Landsret (odvolací soud pro západní oblast, Dánsko), který nyní projednává tuto trestní věc. V této souvislosti se Vestre Landsret rozhodl předložit Soudnímu dvoru Evropské unie otázku týkající se výkladu čl. 83 odst. 5 GDPR.

Vestre Landsret má za to, že může vzniknout nejistota ohledně toho, zda pojem „podnik“ uvedený v čl. 83 odst. 5 GDPR je třeba chápat tak, že při stanovení pokuty za porušení GDPR ze strany podniku je třeba zohlednit obrat skupiny, jejíž je podnik součástí.

Vzhledem k tomu, že vyjasnění této otázky je nezbytné předtím, než může Vestre Landsret vydat rozhodnutí v trestním řízení, tento soud se rozhodl přerušit trestní řízení do doby, než Soudní dvůr Evropské unie vydá rozhodnutí o předběžné otázce podle článku 267 Smlouvy o fungování Evropské unie (SFEU).

Skutkový stav

- 1 Proti společnost ILVA A/S byla podána obžaloba k Vestre Landsret z důvodu porušení čl. 83 odst. 2 a 5 GDPR ve spojení s čl. 83 odst. 9, čl. 5 odst. 1 písm. e) a odst. 2, čl. 4 odst. 1 a článkem 6 tohoto nařízení, a čl. 41 odst. 1 pododstavec 4 lov nr. 502 af 23. maj 2018 om supplerende bestemmelser til forordning om beskyttelse af behandling af personoplysninger og om fri udveksling af sådanne oplysninger (zákon č. 502 ze dne 23. května 2018, kterým se doplňuje nařízení o ochraně v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů), ve spojení s § 41 odst. 3 a 6 tohoto zákona, kterého se společnost měla dopustit tím, že v období od května 2018 do ledna 2019 nespĺnila své povinnosti správce v souvislosti s uchováváním osobních údajů týkajících se nejméně 350 000 bývalých zákazníků.
- 2 Společnost ILVA A/S je součástí skupiny Lars Larsen Group. Celkový obrat skupiny ve finančním roce 2016/2017 činil 6,57 miliardy [DKK]. Z toho obrat dceřiné společnosti ILVA A/S činil necelých 1,8 miliardy [DKK].
- 3 Pokud se zjistí, že společnost ILVA A/S porušila čl. 5 odst. 1 písm. e) a odst. 2 GDPR, ve spojení s čl. 4 odst. 1 a 6 tohoto nařízení, musí Vestre Landsret uložit pokutu podle čl. 83 odst. 5 tohoto nařízení.

Dosavadní průběh řízení

- 4 Retten i Aarhus vydal svůj prvostupňový rozsudek dne 12. února 2021. Tento soud shledal společnost ILVA A/S vinnou v celém rozsahu obžaloby, avšak na rozdíl od tvrzení státního zástupce rozhodl tak, že společnost jednala nedbalostně spíše než úmyslně.
- 5 Retten i Aarhus uložil společnosti ILVA A/S pokutu ve výši 100 000 DKK. Ohledně stanovení výše pokuty uvedl Retten i Aarhus následující důvody:

„Státní zástupce na základě doporučení Datatilsynet (úřad pro ochranu osobních údajů) požadoval uložení pokuty ve výši 1,5 milionu DKK. Podle informací poskytnutých úřadem pro ochranu osobních údajů a státním zástupcem se odhad výše pokuty stanovený dle obratu nezakládá pouze na obratu odpůrkyně, ale na celkovém obratu Lars Larsen Group.

V tomto případě byla obžaloba vznesena pouze proti odpůrkyni, která je dceřinou společností, a státní zástupce v průběhu řízení uvedl, že obžaloba nebyla vznesena také proti mateřské společnosti, neboť k tomu nebyl důvod. Z obžalovací zásady stanovené v § 883 odst. 3 Lov om rettingspleje (dále jen „zákon o organizaci soudnictví“) vyplývá, že soud nesmí nikoho odsoudit za trestný čin, který není uveden v obžalobě. Bylo by v rozporu se zásadou stanovenou v tomto ustanovení přikládat při ukládání přísnějšího trestu význam okolnostem týkajícím se jiné osoby, proti níž nebyla obžaloba podána. To platí zejména v situaci, jako je situace v projednávané věci, kdy odpůrkyně provozuje samostatnou maloobchodní činnost a nejedná se tedy o případ, kdy mateřská společnost zřídí dceřinou společnost pouze za účelem předat jí zpracování osobních údajů skupiny. V důsledku toho, jakož i s ohledem na skutečnost, že znění skutkové podstaty protiprávního jednání uvedeného v čl. 83 odst. 5 GDPR odkazuje na „podnik“, tak bez ohledu na bod 150 odůvodnění tohoto nařízení neexistuje žádný důvod pro založení výpočtu pokuty na celkovém obratu skupiny.

Ze spisu vyplývá, že obrat odpůrkyně činil přibližně čtvrtinu celkového obratu skupiny za účetní rok 2016/2017. V tomto kontextu a vzhledem k tomu, že odpůrkyně, jak již bylo uvedeno výše, byla uznána vinnou pouze z nedbalostního porušení GDPR, musí být výše pokuty výrazně nižší než částka požadovaná státním zástupcem.

Soud má dále za to, že státní zástupce a úřad pro ochranu osobních údajů pro účely snížení přísnosti trestu náležitě nezohlednili polehčující okolnosti, které vyplývají z čl. 83 odst. 2 GDPR, včetně toho, že se jedná o první porušení GDPR, dotčené informace byly obecné, nikoli osobní povahy, nacházely se ve starším a částečně vyřazeném systému, k němuž se přistupovalo pouze příležitostně, žádnému subjektu údajů nevznikla škoda a porušení bylo, i podle názoru úřadu pro ochranu osobních údajů, pouze formální povahy. Kromě toho je třeba při posuzování přikládat značnou váhu také skutečnosti, že bylo prokázáno, že odpůrkyně vynaložila značné úsilí, aby zajistila soulad mnoha datových systémů společnosti, a to jak počítačových, tak právních, s poměrně složitými pravidly GDPR.

V tomto kontextu soud zvažoval, zda protiprávní jednání přesahuje hranici možnosti udělení výtky, která by v tomto právním kontextu měla povahu napomenutí podle § 900 zákona o organizaci soudnictví, nebo zda je za daných okolností nutné uložit odpůrkyni pokutu. S ohledem na obecnou zásadu ukládání trestů obsaženou v GDPR, podle níž je třeba zajistit, aby za porušení nařízení byly ukládány účinné, přiměřené a odrazující sankce, však soud konstatuje, že zejména s ohledem na značné množství údajů, které odpůrkyně neanonymizovala nebo nevymazala, a tedy na značný počet subjektů údajů, jichž se porušení týká, je odpůrkyně povinna zaplatit pokutu. Přípravné práce k zákonu o ochraně osobních údajů (návrh zákona č. 68 ze dne 25. října 2017, bod 2.8.3.7) předpokládají „podstatné zvýšení“ pokut za porušení GDPR oproti předchozí praxi, která je v přípravných pracích (bod

2.8.1.4) stanovena na úrovni od 2 000 DKK do 25 000 DKK v závislosti na povaze porušení.

S ohledem na výše uvedené a po celkovém posouzení všech výše uvedených polehčujících okolností soud konstatuje, že odpůrkyni musí být uložena pokuta ve výši 100 000 DKK podle čl. 83 odst. 2 a 5 GDPR, ve spojení s čl. 83 odst. 9, čl. 5 odst. 1 písm. e) a odst. 2 a článkem 6 uvedeného nařízení a § 41 odst. 1 bod 4 zákona č. 502 ze dne 23. května 2018, kterým se doplňuje nařízení o ochraně v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů, ve spojení s § 41 odst. 3 a 6 tohoto zákona.“

Unijní právo

- 6 Věc se týká výkladu čl. 83 odst. 5 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/679 ze dne 27. dubna 2016 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů a o zrušení směrnice 95/46/ES (obecné nařízení o ochraně osobních údajů), ve spojení s bodem 150 odůvodnění tohoto nařízení.
- 7 V této souvislosti je třeba poznamenat, že v květnu 2022 přijal Evropský sbor pro ochranu osobních údajů (EDPB) nové pokyny k výpočtu pokut, které harmonizují metodiku, kterou mají používat jednotlivé dozorové úřady.
- 8 Důležité jsou rovněž články 101 a 102 Smlouvy o fungování Evropské unie (SFEU), článek 13 a bod 46 odůvodnění směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/1 ze dne 11. prosince 2018 o posílení postavení orgánů pro hospodářskou soutěž v členských státech tak, aby mohly účinněji prosazovat pravidla, a o zajištění řádného fungování vnitřního trhu.

Otázky unijního práva a argumenty účastníků řízení

Otázky unijního práva

- 9 Článek 83 odst. 5 GDPR mimo jiné stanoví:

„Za porušení následujících ustanovení lze v souladu s odstavcem 2 uložit správní pokuty až do výše 20 000 000 EUR, nebo jedná-li se o podnik, až do výše 4 % celkového ročního obrátu celosvětově za předchozí finanční rok, podle toho, která hodnota je vyšší:

 - a) základní zásady pro zpracování, včetně podmínek týkajících se souhlasu podle článků 5, 6, 7 a 9 [...]“.
- 10 Článek 4 GDPR obsahuje seznam definic pojmů používaných v tomto nařízení, avšak tento seznam neobsahuje definici [dánského] pojmu „virksomhed“ (podnik). Článek 4 odst. 18 a 19 však obsahují následující definice, u nichž je třeba předpokládat, že se vztahují k pojmu „virksomhed“:

„18) ‚podnikem [dánsky: foretagende] ‘jakákoli fyzická nebo právnická osoba vykonávající hospodářskou činnost bez ohledu na její právní formu, včetně osobních společností nebo sdružení, která běžně vykonávají hospodářskou činnost;

19) ‚skupinou podniků‘ [dánsky: koncern] skupina zahrnující řídicí podnik a jím řízené podniky.“

Bod 150 odůvodnění GDPR mimo jiné uvádí:

„Aby byly posíleny a harmonizovány správní sankce za porušení tohoto nařízení, měl by každý dozorový úřad mít pravomoc uložit správní pokuty. V tomto nařízení by měly být uvedeny porušení a maximální hranice a kritéria pro stanovení souvisejících správních pokut, jež by měl v každém jednotlivém případě určit příslušný dozorový úřad při zohlednění všech příslušných okolností konkrétní situace s náležitým přihlédnutím zejména k povaze, závažnosti a době trvání tohoto porušení a k jeho důsledkům a opatřením přijatým v zájmu zajištění souladu s povinnostmi vyplývajícími z tohoto nařízení a v zájmu prevence či zmírnění důsledků tohoto porušení. Pro účely uložení správních pokut podniku by měl být podnik chápán ve smyslu článků 101 a 102 Smlouvy o fungování EU. Jsou-li správní pokuty uloženy osobám, které nejsou podnikem, měl by dozorový úřad při rozhodování o odpovídající výši pokuty zohlednit obecnou úroveň příjmů v daném členském státě, jakož i ekonomickou situaci dané osoby. K prosazování důsledného uplatňování správních pokut je možné využít rovněž mechanismus jednotnosti. [...]“

- 11 V tomto ohledu je třeba uvést, že z čl. 83 odst. 9 GDPR mimo jiné vyplývá, že neumožňuje-li právo členského státu uložení správních pokut, což je případ Dánska, viz. bod 151 odůvodnění GDPR, mohou se pravidla použít tak, aby podnět k uložení pokuty dal příslušný dozorový úřad a aby pokuta byla uložena příslušnými vnitrostátními soudy, přičemž je současně třeba zajistit, aby tyto prostředky právní ochrany byly účinné a aby jejich účinek byl rovnocenný se správními pokutami, jež ukládají dozorové úřady. Uložené pokuty musí být v každém případě účinné, přiměřené a odrazující.
- 12 Odkaz v bodě 150 odůvodnění na články 101 a 102 SFEU, pokud jde o chápání pojmu „podnik“, je odkazem na pravidla hospodářské soutěže uvedená ve Smlouvě.
- 13 Je třeba poznamenat, že unijní právo týkající se pravidel hospodářské soutěže zakotvených ve Smlouvě stanoví, že pro účely stanovení pokut za porušení pravidel hospodářské soutěže je třeba pojem podnik chápat tak, že zahrnuje podniky v téže skupině.

Argumenty státního zástupce

- 14 Pojem „podnik“ v čl. 83 odst. 5 GDPR musí být chápán tak, že při stanovení pokuty za porušení GDPR podnikem je třeba zohlednit celkový obrat skupiny, jejíž je tento podnik součástí.
- 15 Podle bodu 150 odůvodnění GDPR musí být tedy pojem „podnik“ uvedený v čl. 83 odst. 5 chápán ve smyslu článků 101 a 102 SFEU (unijní pravidla hospodářské soutěže).
- 16 Sekundární právo hospodářské soutěže výslovně stanoví, že při stanovení pokut je třeba přihlížet k celkovému celosvětovému obratu skupiny. V této souvislosti je třeba odkázat na směrnici Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/1 ze dne 11. prosince 2018 o posílení postavení orgánů pro hospodářskou soutěž v členských státech tak, aby mohly účinněji prosazovat pravidla, a o zajištění řádného fungování vnitřního trhu.
- 17 Podle bodu 46 odůvodnění této směrnice označuje pojem „podnik“ obsažený v člancích 101 a 102 SFEU, který by měl být uplatňován v souladu s judikaturou Soudního dvora, „hospodářskou jednotku, a to i v případě, sestává-li z několika právnických či fyzických osob“.
- 18 Článek 13 odst. 5 této směrnice, který se týká pokut ukládaných podnikům a sdružením podniků, stanoví, že členské státy zajistí, aby se pod „pojmem podnik“ (tj. „hospodářská jednotka“) pro účely ukládání pokut mateřským společnostem a právním a hospodářským nástupcům podniků rovněž rozuměli tyto společnosti a nástupci podniků.
- 19 Na základě těchto skutečností a na základě doporučení úřadu pro ochranu osobních údajů požaduje státní zástupce uložení pokuty ve výši 1,5 milionu DKK na základě celkového obratu skupiny Lars Larsen Group.

Argumenty společnosti ILVA A/S

- 20 Při stanovení pokuty za porušení GDPR ze strany podniku by se neměl brát ohled na celkový obrat skupiny, jejíž je podnik součástí.
- 21 V tomto konkrétním případě byla obvinění vznesena pouze proti společnosti ILVA A/S, která je dceřinou společností, a nikoli proti mateřské společnosti.
- 22 Kromě toho se nezdá, že by volba obratu byla nezbytnou součástí odsuzujícího výroku. GDPR tedy nestanoví pravidla nebo zásady pro výpočet pokut v případech, kdy má výše obratu přímý dopad, a čl. 83 odst. 5 GDPR stanoví pouze maximální výši pokuty.
- 23 Navíc GDPR odkazuje na „podnik“, a proto, bez ohledu na bod 150 odůvodnění nařízení, není důvod vycházet při výpočtu pokuty z celkového obratu skupiny.

Věci související s otázkou Vestre Landsret

Ani dánská, francouzská, německá či anglická jazyková verze GDPR nepomáhají objasnit, zda je třeba při stanovení pokuty za porušení GDPR podnikem zohlednit obrat celé skupiny, jejíž je podnik součástí.

Soudní dvůr Evropské unie zřejmě zatím neměl možnost zaujmout v této věci stanovisko.

Vestre Landsret má tedy za to, že rozhodnutí ohledně výkladu pojmu „podnik“ uvedeného v čl. 83 odst. 5 GDPR je nezbytné k tomu, aby mohl rozhodnout v trestním řízení, které před ním probíhá.

Vestre Landsret proto rozhodl o přerušení odvolacího trestního řízení za účelem předložení předběžné otázky Soudnímu dvoru podle článku 267 SFEU.

Rozhodnutí:

Vestre Landsret žádá Soudní dvůr Evropské unie, aby odpověděl na následující otázky:

1. Musí být pojem „podnik“ uvedený v čl. 83 odst. 4 a 6 obecného nařízení o ochraně osobních údajů chápán jako podnik ve smyslu článků 101 a 102 SFEU, ve spojení s bodem 150 odůvodnění uvedeného nařízení a judikaturou Soudního dvora Evropské unie týkající se unijního práva hospodářské soutěže tak, že pojem „podnik“ zahrnuje jakýkoli subjekt vykonávající hospodářskou činnost bez ohledu na právní postavení tohoto subjektu a způsob jeho financování?
2. V případě kladné odpovědi na první otázku musí být čl. 83 odst. 4 a 6 obecného nařízení o ochraně osobních údajů vykládán v tom smyslu, že při ukládání pokuty podniku je třeba zohlednit celkový celosvětový roční obrat hospodářského subjektu, jehož je podnik součástí, nebo pouze celkový celosvětový roční obrat samotného podniku?

[...]